

راهم خدا آزاد کرد

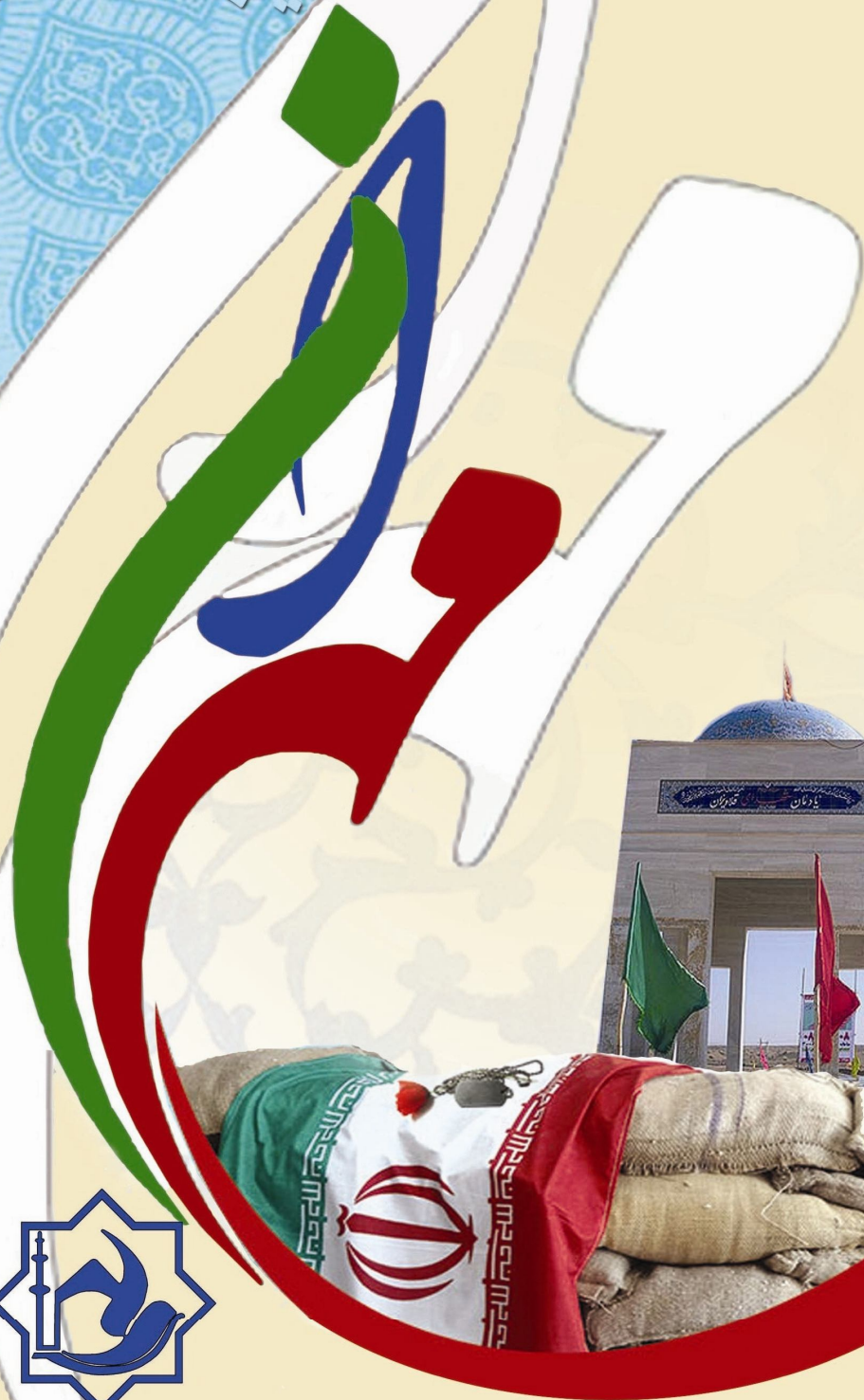
مهرگان

ویژه نامه

عملیات کربلای ۱ - آزاد سازی مهران

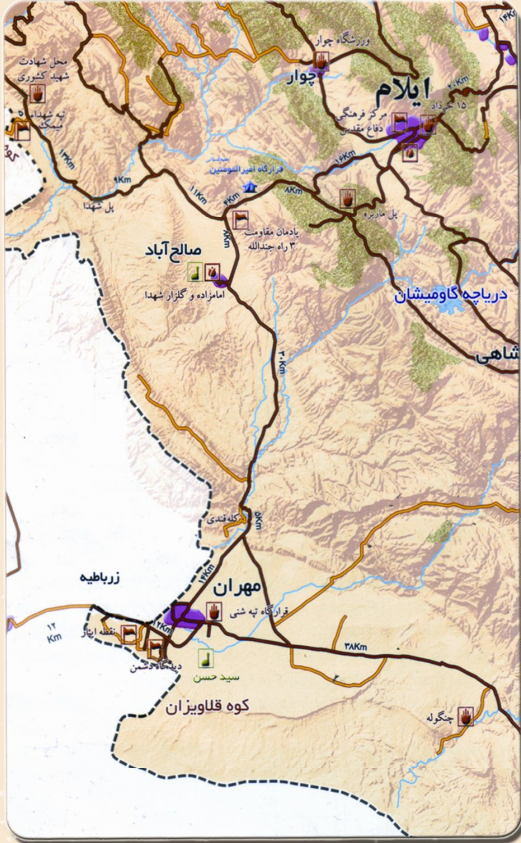
یا ایها الفضل العبد
ادریکنی

بنیاد شهید
وامور ایثارگران

استان ایلام

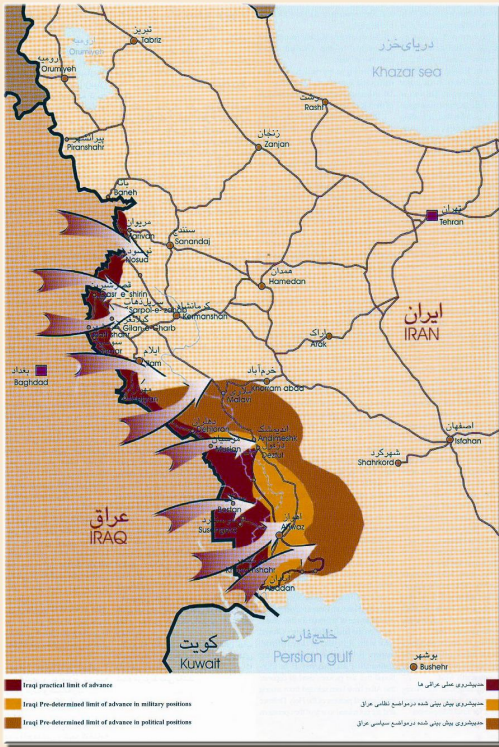
کنگره ۳۰۰۰ شهید استان ایلام

مهران از شهرستان های مرزی استان ایلام است که از تنگه فصیل شهرستان دهلران شروع شده و به شمال غرب میمک یعنی تنگه بیجار ختم می شود. فاصله آن با شهرهای بدره و زرباطیه عراق کمتر از ۲۰ کیلومتر می باشد. مهران در دوران دفاع مقدس از سه بخش مرکزی و ملکشاهی و صالح آباد تشکیل شده و امروزه شامل بخش مرکزی و صالح آباد می شود. این شهر در گذشته جو چفت یعنی نهر کج نامیده می شد. غلامرضا خان والی از طایفه قاجار به نام پسرش ملک منصور آن را منصور آباد نامید و در سال ۱۳۱۴ نام آن از منصور آباد به مهران تغییر کرد. مهران در ناحیه غربی کبیر کوه قرار دارد. کنجانچم و گاوی دو رود مهم آن هستند که پس از تلاقی از مرز ایران عبور کرده و به هور جسان عراق می ریزد. در محدوده مرزی ایران و عراق در منطقه مهران کوه ها و تپه های شاه نخجیر، شینو، کولگ، کانی سخت، میشخاص، زیل ملک، سیاول، کله قندی، زالوآباد، چکه قمر، چکه موسی، قلاویزان، جبل حمزین و کوه تونل وجود دارد.

ارتفاعات مهران دارای اهمیت و نظامی و استراتژیکی است و تسلط و دید دو طرف مرز را افزایش می دهد. این موضوع از دیرباز همواره مورد اختلاف ایران و عراق در این منطقه بوده است. به همین دلیل، با شروع جنگ تحمیلی، مهران از اولین شهرهایی بود که مورد هجوم ارتش عراق قرار گرفت. همچنین مهران نزدیک ترین شهر به عتبات عالیات می باشد. پس از سقوط حکومت دیکتاتوری صدام، شهر مهران محل تردد زائران کربلا و زیارتگاههای عراق شد. از مهمترین زیارتگاههای مهران امامزاده سید حسن (ع) است. این امامزاده در دوران جنگ تحمیلی تخریب شد و قسمت هایی از گنبد آن باقی ماند و در سال ۱۳۷۰ بازسازی شد. مزار شهید علی غیوری زاده و تعدادی از شهدای منطقه در جوار این امامزاده قرار دارند.

از فروردین ۱۳۵۹ شهر مهران و حومه آن هدف حمله خمپاره های عراق قرار گرفت .
 زرباطیه همسایه عراقی شهر مهران بود . وجود محور مهم زرباطیه - مهران امکان نفوذ به
 مناطق داخلی ایران را فراهم می کرد. با هجوم سراسری عراق ، مهران در ساعت ۴ بامداد
 اول مهر ۱۳۵۹ هدف گلوله های توپ و خمپاره قرار گرفت . نیروهای عراقی عملیات خود را
 برای تصرف مهران آغا کردند و مردم نیز به ناچار شهر مهران را ترک کردند و به سوی ایلام
 و ملکشاهی و حاشیه مهران رفتند.

به دنبال عملیات بیت المقدس در نوار جنوب و آزاد سازی خرمشهر در سال ۱۳۶۱ ،
 نیروهای عراقی دست به عقب نشینی تاکتیکی در سراسر منطقه زدند . و در نتیجه بسیاری
 از نقاط مهم و از جمله شهر مهران بدون درگیری آزاد شد .
 اما عراق نیروهایش را در مناطق مسلط بر مهران مانند قلاویزان و کله قندی مستقر کرد .
 در سال ۱۳۶۲ در عملیات والفجر ۳ مناطق و ارتفاعات مهران از دست نیروهای عراق
 پس گرفته شد .

در سال ۱۳۶۵ ، عراق برای جبران شکستش در فاو مهران را اشغال کرد . به دنبال جمله معروف امام خمینی (ره) که فرمودند:
 ((مهران باید آزاد شود)). برنامه ریزی عملیات کربلای یک آغاز شد . مرتضی قربانی از فرماندهان عملیات می گوید :

شهر تخریب شده مهران بعد از تصرف نیروهای عراقی

نیروهای عراقی در شهر مهران

((مقایسه نیروهای ما با دشمن نشان میداد که ما تقریباً نصف آنها نیرو داشتیم و همین موجب نگرانی شده بود . به همین دلیل محسن رضایی
 نزد امام (ره) رفته و ضمن ارائه گزارشی در این خصوص ، از ایشان کسب تکلیف نمودند .
 امام (ره) فرمودند : همانطور که حضرت حق تعالی شما را در فاو و خرمشهر یاری دادند و پیروز شدید ، این جا هم به یاری حق پیروز می شوید .

عملیات در سه مرحله طراحی گردید :

مرحله نخست ، تامین ارتفاعات قلاویزان تا روستای امامزاده سید حسن .

مرحله دوم ، تامین ارتفاعات جبل حمرین تا شیار میگ سوخته و تامین روستاهای بهین بهروزان و هرمز آباد .

مرحله سوم ، فتح خاکریز والفجر ۳ که از روستای فرخ آباد تا ارتفاعات ۲۲۳ قلاویزان امتداد داشت

و خود به خود ، در این مرحله شهر مهران نیز آزاد می شد .

حرکت نیروها به سمت محل شروع عملیات کربلای یک

سنگر فرماندهی عملیات

عملیات در ساعت ۲۲:۳۰ روز ۹ تیر ۱۳۶۵ با رمز ((یا ابوالفضل العباس (ع) ادرکنی)) آغاز شد. یگان‌ها اهداف مرحله نخست عملیات را کاملاً تصرف کردند و تا محدوده‌ی مرحله‌ی دوم عملیات پیش رفتند. افزون بر اینها، از شیار میگ سوخته (بعد از جبل حمزین در امتداد مرز) عبور کرده و در ادامه‌ی عملیات، روستای بهین بهروزان را تصرف نمودند. با آغاز روز دوم، رزمندگان به باغ کشاورزی وارد شدند و از نیروهای پراکنده‌ی دشمن حدود ۱۰۰ نفر را به اسارت در آوردند. نزدیک ظهر، نیروهای تیپ امام رضا (ع) از چند محور به شهر وارد شدند. تقریباً ساعت دوازده ظهر بود که خبر آزادسازی مهران از شبکه سراسری صدای جمهوری اسلامی ایران پخش شد: ((شنوندگان عزیز، توجه فرمایید، شنودگان عزیز، توجه فرمایید، مهران آزاد شد))

شهید محمد حسن نظر نژاد از فرماندهان عملیات کربلای یک بود که خاطراتش در کتابی به نام بابا نظر به چاپ رسیده است. وی در قسمتی از خاطراتش می‌گوید: ((چون نزدیک دروازه شهر مهران بودیم، قطعاً از قرارگاه به ما دستور پیشروی می‌دادند. رفتم و فرماندهان گردانها را توجیه کردم. یکی از بچه‌های اطلاعات آمد و گفت: ((عراقی‌ها از مهران فرار کرده‌اند. بچه‌های اطلاعات الان در مهران هستند.)) به گردان فرمان حرکت دادم.

ساعت ۱۱ صبح بود. در همان حین که نیروها را حرکت دادیم، رادیو اعلام کرد که مهران آزاد شده است. هادی سعادت می‌گفت: ((یک تابلو بنویسید که مهران را هم خدا آزاد کرد و در اول شهر بزنید.))

بچه‌های تبلیغات سریع یک تابلوی بزرگ با عنوان لشکر امام رضا (ع) تهیه کردند و در دروازه شهر نصب کردند. مهران شهر نسبتاً کوچکی بود و سقف اکثر خانه‌ها چوبی و آجری بودند. البته در آن زمان چیزی از شهر باقی نمانده بود و همه خانه‌ها خراب شده بودند.

بخشی از منطقه قلاویزان

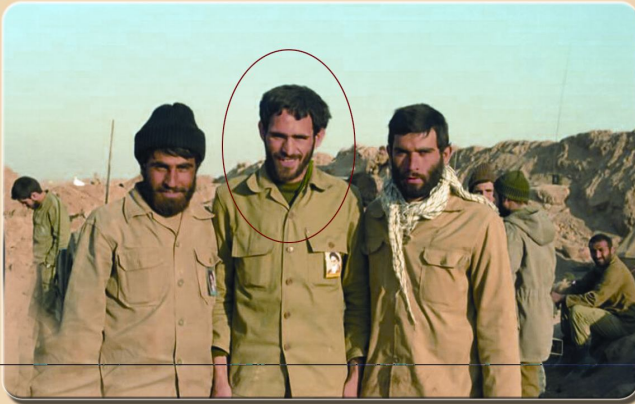
پس از آزادی مهران، عراقی‌ها توان شان را بر قلاویزان متمرکز کردند و جنگ اصلی بر سر ارتفاع ۲۲۳ ادامه یافت. عراقی‌ها در ابتدای جنگ تحمیلی، قلاویزان را گرفتند و در آن سنگرهای محکمی ساختند که معروف ترینش سنگر و دیدگاه فرماندهی لشکر ۱۷ زرهی عراق در قلاویزان بود.

در شب چهارم عملیات، نیروهای خودی ضمن تصرف مواضع دشمن در

سنگر و دیدگاه فرماندهی لشکر ۱۷ زرهی عراق در قلاویزان

فیروزآباد، به این روستا وارد شدند و اقدام به احداث یک خاکریز از فیروزآباد به سمت خاکریز قدیمی در فرح آباد نمودند. سپس خاکریز را ادامه دادند و به یال‌های ارتفاعات قلاویزان رساندند. در بازدید از همین خاکریز، شهید محمد رضا دستواره به شهادت رسیدند.

شهید سید محمدرضا دستواره ، پس از پیروزی انقلاب اسلامی به سپاه پاسداران پیوست و عازم کردستان شد. هنگامی که احمد متوسلیان مأموریت یافت تیپ ۲۷ محمد رسول الله (ص) را تشکیل دهد ، به جبهه های جنوب رفت و مأمور تشکیل واحد پرسنلی تیپ شد . در عملیات رمضان و مسلم بن عقیل (ع) به فرماندهی تیپ سوم ابوذر منصوب شد . در این زمان ازدواج کرد: ((برای برگزاری مراسم عقد ، وقت گرفتیم تا به محضر امام خمینی (ره) برویم بعد از جاری شدن خطبه عقد با مهریه ۱۴ سکه به نیت چهارده معصوم ،

حضرت امام (ره) با لحن خاصی فرمودند: با هم خوب باشید . پنجم اردیبهشت سال ۱۳۶۲ آغاز زندگی مشترکمان بود.)) پس از شهادت عباس کریمی در عملیات بدر ، به عنوان سرپرست لشکر و قائم مقام لشکر منصوب شد. چند روز پیش از انجام کربلای یک ، برادرش در خط پدافندی مهران به شهادت رسید. جهت شرکت در مراسم تشییع و تدفین او به تهران رفت ، ولی بیش از سه روز در تهران نماند و به منطقه بازگشت . وقتی علت بازگشت سرعش را از او جویا شدند ، پاسخ داد که به آنها گفته ام کنار قبر حسین قبری را برای من خالی نگه دارید . قبل از عملیات ، او خطاب به نیروهایش چنین گفت: ((برای ما یک چیز مطرح است و آن عظمت اسلام است . مایی که در این ایران عامل و باعث بروز چنین انقلابی بوده ایم ، باید سعی بر رشد

یادمان محل شهادت شهید محمد رضا دستواره - قلاویزان

عوامل به وجود آورنده انقلاب بنماییم . پیروی بی چون و چرا از ولایت فقیه و اطاعت محض از ایشان در تمام ابعاد زندگی ما باید باشد . بایستی لب فرو بندیم و چشم و گوش باز کنیم بینیم رهبری چه چیزی را می فرماید و دقیقاً پشت سر این رهبر به حرکت خودمان ادامه دهیم . شهادت مزد و اجر کسی هست که در راه خدا قدم بر می دارد . انقلاب ما انقلابی است در تداوم انقلاب پیامبر گرامی اسلام . به همین دلیل ، دشمنی هم که این انقلاب را تهدید می کند دشمنی است منحصر به فرد که دناوت ، پستی و رذالت این دشمن نسبت به این انقلاب از تمامی انقلابات بیشتر است.)) زمان زیادی از شهادت برادرش

نگذشته بود که خود نیز در عملیات کربلای یک به شهادت رسید و در کنار مزار برادرش آرامید . یکی دو ساعت قبل از شهادت ، به سنگر می رود تا استراحت کند و در همین فاصله وصیت نامه می نویسد: ((پیروی از امام امت که پیروی از ائمه و پیامبر و خداست را سر لوحه همه امور قرار دهید و محکم و مستحکم بر پشت سر او لحظه ای دست از مبارزه و استقامت بر ندارید . من که در این عمر خود نتوانستم بهره ای از این اقیانوس بیکران الهی یعنی جهاد فی سبیل الله ببرم ، ولی همواره سعی داشتم با چاکری مجاهدان مخلص ، خود را خاک پای آنها سازم . پدر و مادر پر قدرت و طاقتم ، مرا حلال کنید . همسرم ، مرا حلال نما و در تربیت اسلامی فرزندم شدیداً کوشا باش و از همه خواهران و برادران تنی و دینی بر اینم طلب حلالیت نما.))

برادر این لشکر

فرمانده لشکر

در مرحله پنجم عملیات، لشکر محمد رسول الله (ص) برای موفقیت لشکر ۱۰ سیدالشهدا (ع)، به طرف قله ۲۲۳ رفت و با تاکتیک های احاطه ای، اهداف خود را تامین و در ضمن آن فرارگاه تاکتیکی لشکر ۱۷ زرهی عراق را تصرف کرد. در ۱۸ تیر نیز باقیمانده ی یال های ۲۲۳ در غرب این قله به تصرف نیرو های خودی درآمد. نیرو های پیروز، بر قله ۲۲۳ تابلویی نصب کردند که رویش نوشته شده بود: ((**رزمندگان، قلاویزان امانتی از شهدا در دست شماست**)).

جعفری از رزمندگان دوران دفاع مقدس می گوید:

نکته ی شیرین و قابل بیان این بود که همه دریافتند که واقعا، آزادی مهران هم از الطاف الهی بود و به همین خاطر نیز رزمنده ها در همین ورودی مهران جمع شدند و شعار ((**مهران آزاد شد، قلب امام شاد شد**)) را سر دادند.

بطور قطع عملیات کربلای یک و آزادی مهران هم از الطاف الهی بود که به این صورت انجام شد و رزمندگان سپاه اسلام با عشق و ایمانی که داشتند و دستوری که از فرمانده ی کل قوا و امام خود داشتند، توانستند به سرعت به اهدافشان برسند.

((در عملیات کربلای یک از تمام نقاط کشور نیرو آمده بود اما برای اجرای عملیات نیاز به افرادی بود که آگاهی کامل داشته باشند به همین منظور نیرو های لشکر امیر المومنین (ع) استان ایلام به ویژه گردان شهید محلاتی که از نیرو های همین لشکر بودند در اطلاعات عملیات، نیرو های شناسایی و راهبردی نقش بی بدیلی داشتند و همچنین از نیرو های بومی ایلامی به عنوان راهنما استفاده می شد.))

شهر مهران پس از آزاد سازی

شهر مهران پس از آزاد سازی

شهر مهران پس از آزاد سازی

رزمندگان در جبهه مهران پس از آزاد سازی

رزمندگان اسلام در بدو ورودشان به مهران ، شعار
(مهران آزاد شد قلب امام شاد شد) را به ولی امر خود هدیه دادند

استان ایلام و مردمان ایثارگر و انقلابی همواره در دوران متعدد از تاریخ سازان و حماسه سازان این مملکت بوده اند . غیرت و حمیت آنها اجازه تعدی دشمن را نداده و حضور دشمنان را در خاک میهن اسلامی خود تحمل نکرده اند . تاریخ انقلاب و دفاع مقدس اوراق بسیاری را در وصف حماسه های این دیار ثبت و ضبط نموده است . در یکی از این حماسه ها هنگامی که ارتش بعث عراق با اتخاذ تاکتیک دفاع متحرک در اردیبهشت ماه سال ۱۳۶۵ یک بار دیگر مهران قهرمان را به اشغال خود در آورد مردم استان ایلام در کنار فرزندان شان در لشکر امیرالمومنین (ع) به آوردگاه نبرد شتافتند تا دشمن زیون را از نیات شوم خود پشیمان نمایند . حضرت امام (ره) که امیدشان به این حضورهای با بصیرت مردمی بود با اتکال به خداوند تاکید چند باره ای به فرماندهان جنگ داشتند که مهران باید آزاد شود . با توجه به اشغال مهران و خالی شدن منطقه از نیروهای خط ننگه دار ، رزمندگان ایلامی اولین کسانی بودند که جلوی نفوذ بیشتر ارتش عراق را سد کردند و این رویه چندین روز ادامه داشت تا دیگر یگان ها نیز از سپاه وارد منطقه شدند و در این راه جوانان برومندی از خط ایلام به شهادت رسیده یا مجروح شدند . با تصمیم سپاه برای اجرای عملیات زود هنگام برای آزاد سازی مهران نیروهای اطلاعات عملیات لشکر ۱۱ امیرالمومنین (ع) به علت داشتن آگاهی و اطلاعات کافی از جغرافیای منطقه کمک های موثر و شایانی به یگانهای عملیاتی نمودند تا سرانجام در تاریخ ۶۵/۴/۹ عملیات کربلای یک با اقدام قاطع سپاه و مشارکت ارتش آغاز شد و در ۱۰ تیر ماه ۶۵ نیروهای سپاه اسلام ، مهران را آزاد کردند و در مراحل بعدی عملیات توانستند بر ارتفاعات حساس قلاویزان نیز دست یابند و آن را از لوٹ وجود دشمن یعنی پاک نمایند . بدین ترتیب نه بلکه صدام و ارتش بعث او نقطه اتکالی تبلیغی اش (مهران) را از دست داد بلکه بخشی از خاک میهن اسلامی که از ابتدای جنگ تحمیلی در تصرفش بود را نیز از دست داد تا بار دیگر شکست سهمگینی را از درایت و رهبری حضرت امام (ره) و سربازان با وفایش در یافت نماید . در این عملیات رزمندگان اسلام در بدو ورودشان به مهران شعار (مهران آزاد شد قلب امام شاد شد) را به ولی امر خود هدیه دادند تا بگویند : "سمعنا و اطعنا" و امروز ایران بزرگ ما بخاطر بزرگمردی های شهدا و فرزندان ایثارگر و ملت مقاومش که هرگز دشمنان را تکریم نکردند باعث شده اند تا نسل های بعدی چنین در امنیت و آرامش بمانند .

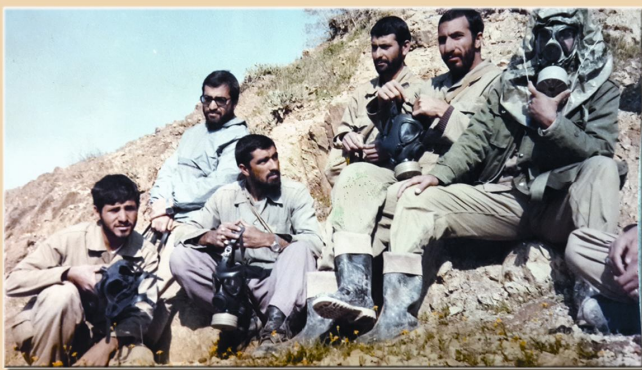
سردار سید صادق حسینی
فرمانده سپاه امیرالمومنین (ع) استان ایلام

اگر روحیه جهاد و شهادت طلبی نبود
این افتخار بزرگ و سرافرازی بدست نمی آمد .

یکی از برجسته ترین نقاط تاریخ هشت ساله دفاع مقدس عملیات غرور آفرین کربلای یک و آزاد سازی مهران بود که با رمز «یا ابافضل العباس (ع) ادرکنی» در ۱۰ تیر ماه سال ۱۳۶۵ اتفاق افتاد . در این عملیات استراتژیک دفاع متحرک عراق شکسته شد و در حالی حزب بعث معاوضه مهران در برابر فاو را اعلام کردند که در برابر چشمان حیرت زده اربابانشان بدست توانای رزمندگان اسلام مهران آزاد شد . امام خمینی (ره) فرمودند : «مهران را هم خدا آزاد کرد» . نقش بی بدیل شهدای والا مقام و جانبازان این عملیات بر کسی پوشیده نیست و اگر روحیه جهاد و شهادت طلبی نبود این افتخار بزرگ و سرافرازی بدست نمی آمد . شهدای عملیات کربلای یک در تیرماه سال ۱۳۶۵ در شرایط سخت خون پاکشان بر ریگهای تفتیده مهران و قلاویزان ریخته شد تا امروز شاهد سربلندی و سرافرازی ایران اسلامی باشیم و در سایه ایثار و از خود گذشتگی رزمندگان عزیز و شهدا و جانبازان گرانقدر در امنیت و آرامش شاهد اقتدار نظام مقدس جمهوری اسلامی باشیم .

سلیمان رستمیان
مدیر کل بنیاد شهید و امور ایثارگران استان ایلام

جمعی از فرماندهان لشکر ۱۱ امیرالمومنین (ع)

از راست : سردار محمد کریمی راد ، سردار نعمان غلامی ، سردار سید صادق حسینی ، شهید علی بسطامی
شهید خسرو پاینده ، علی احمد فیض الهی نشسته از چپ

شهادت، بصیرت و صبر راه رسیدن ملت به قله ها

مقام معظم رهبری (مد ظله العالی)

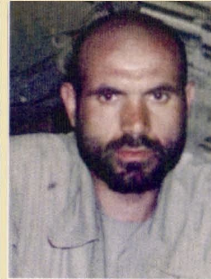
شهدا، جانبازان، و آزادگان و خانواده های آن ها در این راه، بهترین آزمایش را دادند. این صبر عظیمی که خانواده های شهیدان نشان دادند خیلی ارزش دارد. اگر خانواده ها بی صبری نشان می دادند، بی معرفتی نشان می دادند، بی بصیرتی نشان می دادند، فضای مجاهدت سرد می شد. دل ها مشتاق فداکاری و ایثار باقی نمی ماند. خانواده ها صبر نشان دادند. سالهای متمادی از آن دوران گذشته است، اما باب شهادت بسته نشده، باز هم مشاهده می کنیم خانواده هایی داغدار عزیزانشان می شوند که به مناسبتهای گوناگون وادی شهادت بر روی آنها در باز می کند، آنها پر می گشایند و می روند. اگر این بصیرت و این صبر در ملتی باشد بدون تردید این ملت قله ها را در خواهد نوردید.

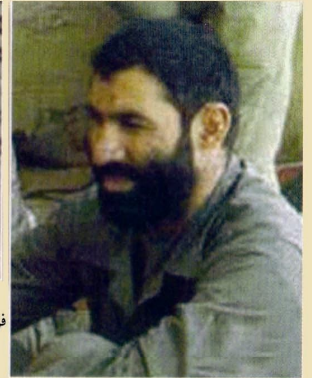
قاسم سلیمانی - فرمانده لشکر ۴۱ ثارالله

شهید محمود اخلاقی
فرمانده محور لشکر ۱۷
علی بن ابی طالب (ع)
در عملیات کربلای یک

شهید یعقوب صیدی
فرمانده گردان علی بن ابی طالب (ع)
در عملیات کربلای یک

شهید نور علی شوشتری
جانشین فرمانده فرارگاه نجف
در عملیات کربلای یک

محسن رضایی
فرمانده کل سپاه پاسداران
مصطفی ایزدی
فرمانده فرارگاه نجف
شهید غلامرضا صالحی
مسئول عملیات فرارگاه نجف
در عملیات کربلای یک

عزیمت رزمندگان به منطقه عملیاتی کربلای یک

گوشه هایی از خاکریز خط مقدم از محور های عملیات کربلای یک ۶۵/۴/۹

بنیاد شهید
وامور ایثارگران
استان ایلام

کنگره ۳۰۰۰ شهید استان ایلام